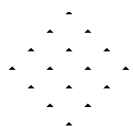

Przywilej jedlneńsko-krakowski - Tekst łaciński

Vladislaus Dei gratia Rex Poloniae, necnon Terrarum Cracoviae, Sandomiriae, Siradiae, Lancidae, Cujaviae, Lithvaniaeque Princeps: Pomeraniae, Russiaeque Dominus et haeres etc. significamus tenore praesentium quibus expedit universis, quomodo libramine verae rationis pensantes intemeratae fidei et insuperabilis virtutis constantiam, quibus incolae Regni nostri Poloniae in bellis et certaminibus, quae cum prosperis auspice Domino nostrorum triumphorum successibus, saepe saepiusque pro defensione nostra et Regni ejusdem, hostium sustinendo insultus suscepimus, placere Nobis meruerint, et votis nostris obsecundatione fideli non absque varijs periculis corporum et extenuatione rerum, devota subiectione ubique et semper paruerunt, horum intuitu et aliorum contemplatione meritorum quae excelsa dona nostrae munificentiae non indigne promerentur, volentes etiam ut benevolentia eorum, fidei affectus, quos cum tanta sinceritate et in filios nostros praeclaros Principes Vladislaum et Casimirum direxerint, quorum unum, quem aptiorem ad regimen Regni cognoverint; quem nostris requisitionibus admoniti, sibi expleta vitae nostrae periodo pro Rege, Principe, Domino et haerede Regni hujus Poloniae et Terrarum Lithvaniae et Russiae; quas praeclarus Princeps Dominus Sigismundus Kerstuthi, Magnus Dux Lithvaniae, Frater noster carissimus: prout in praesentia possidet et debet ad tempora vitae suae possidere; et post obitum ejus ad Nos, et filios nostros praedictos ac coronam vera et haereditaria successione devolvi, sicut patentibus literis ad hoc confectis est firmatum devote et humiliter susceperint; et corona Regni sceptrisque regalibus cum solennitate ceremoniarum debita, promiserint tanquam verum et legitimum successorem postquam aetatem legitimam habuerit insignire; dignis pro grata vicissitudine Regiae Celsitudinis muneribus compensentur. Omnia jura et ipsorum privilegia quae dudum, circa coronationem nostram et aliis postmodum momentis et temporibus ipsis concessimus, vel quae eis alij Reges et Principes veri haeredes Regni Poloniae praedecessores nostri ab antiquis temporibus concesserint: patrocínio praesentis privilegii nostri ratificamus, approbamus, renovamus et confirmamus sub infrascriptorum moderamine articulorum, quorum regulatione, si quae obscura tenor praedictorum privilegiorum comprehendit, sensum recipient clariorem, et ambigua omnium dubietate carebunt, per quam intellectus confundi et nasci errores consueverunt.

Primo quidem quod universas aedes Sacras seu ecclesias in omnibus eorum viribus, immunitatibus et libertatibus ac metis et distinctionibus antiquis, quibus temporibus duorum praedecessorum nostrorum Poloniae Regum et Ducum fruebantur, volumus omnimode conservare; dignitates autem ecclesiasticas et saeculares Regni Poloniae, aequo modo circa jura et consuetudines ac libertates ipsorum, quae et quas temporibus Serenissimorum Principum Dominorum Casimiri, Ludovici et aliorum Regum ac Ducum haeredum Regni Poloniae obtinebant dimittemus persistere et permanere. Quas quidem dignitates cum eas vacare contigerit, nulli extraneo terrigenae nisi nobili benemerito, et in fama laudabiliter conservato illius Terrae, in qua dignitas hujusmodi vel honor vacaverint Terrae videlicet Cracoviensi terrigenam Cracoviensem, Sandomiriensi terrigenam Sandomiriensem et in Majori-Polonia terrigenam Poloniae Majoris; et sic demum singulis Terris Regni Poloniae dabimus vel quomodolibet conferemus. Super quibus etiam dignitatibus ecclesiasticis et saecularibus literas expectativas, nulli personae dabimus in futurum, et quod praedictas dignitates tam ecclesiasticas quam saeculares non debemus minuere nec etiam suffocare, et possessiones, census, aut salaria ad eos pertinentia, absque juris debito examine non auferre. Item quod per tenutarios castrorum et fortalitorum alienae gentis vel extraneae nationis Regnum in se, et in suis partibus crebrius periclitari contingit, pro eo et ex eo nulli Ducum et de Ducali genere descendentem seu extraneo alienigenae cuiquam aliquod Castrum, fortalitium aut civitatem ad regendum pro tempore vel in aevum dabimus, assignabimus aut quomodolibet conferemus; nec etiam aliquem talium in Capitaneum aut tenutarium Terrae alicujus aut Terrarum Regni nostri praedicti praeficere volumus, nec etiam surrogare.

Item promittimus insuper et spondemus, quod dum ad requisitionem nostram Nobiles nostri Regni extra metas ejusdem Regni nostri, ad repellendam hostium saevitiam transferre contigerit, ipsis satisfactionem condignam pro captivitate caeterisque damnis notabilibus faciemus. Metas vero seu granities saepe dicti Regni memorati Nobiles, ab insultu, et incursu aemulorum et hostium proprijs sumptibus tueri debent et omnimode teneantur. In casu vero quo aliquis aemulus Regni nostri, quocunque modo Regnum nostrum intraverit: et cum eodem conflictum intra metas ejusdem Regni terrigenas nostros facere contigerit, eisdem terrigenis pro captivitate duntaxat, si vero extra metas idipsum fieri contigerit, tunc et pro damnis si quaequod absit incurrerint, et pro captivitate satisfactionem condignam impendere. Et si quis ex nostris Baronibus, Nobilibus, Proceribus, seu terrigenis aliquem, vel aliquos captivum vel captivos cujuscunque status, Conditionis aut eminentiae captivaverit, illi vel illis promittimus a quolibet hujusmodi captivo dare et solvere unam sexagenam monetae in Regno nostro currentie, et recipere pro Nobis captivum depactandum exceptis civibus, et plebeis, quos ille, vel illi depactent, qui eos duxerit, seu duxerint captivandos pro libito suae voluntatis. Item quod quando praefatis nostris terrigenis, extra metas Regni nostri, expeditionaliter exire, seu se transferre mandabimus, seu mandaremus quinque marcas, super quamlibet hastam dare, solvere, et distribuere, promittimus in civitate notabiliore, cujuslibet districtus, seu antequam metas Regni nostri exiverint praedicti. Casu vero, seu successu temporis se offerente, dum infra spatium duorum annorum post distributionem pecuniarum sicut praemittitur factam, ad expeditionem non processerimus, extunc ijdem terrigenae ab hujusmodi pecuniis, et servitiis ratione praedictarum pecuniarum faciendis, erunt soluti poenitus et exempti. Si autem, infra decursum eorundem duorum annorum, ad expeditionem cum eisdem terrigenis nostris transitum faceremus, et extra metam Regni nostri cum expeditione processerimus, extunc praedicti terrigenae ab eisdem pecuniis, servitiis praetextu earundem similiter sint absoluti.

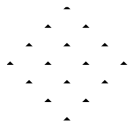

Item promittimus pro inclitis filijs nostris praedictis, quod postquam dante Domino unus illorum in Regem electus, sceptrum Regni Poloniae amplectetur, monetam ex quocunque genere metalli, absque consensu et consilio speciali Praelatorum, et Baronum in Regno Poloniae cudere non permittet; quemadmodum Nos sine ipsorum consensu et consilio hujusmodi monetam cudere noluimus nec cudimus. Absolvimus insuper et perpetuo liberamus omnes, et singulos omnium nostrorum terrigenarum kmethones ab omnibus solutionibus, contributionibus, et exactionibus, vecturis, laboribus, equitaturis, podwodis, dictis angariis, gravaminibus, frumentorum dationibus, dictis sep vulgariter, preterquam duos grossos monetae usualis Polonicae, et in Regno Poloniae, communiter decurrentis, quos quidem duos grossos, quilibet kmetho praedictorum terrigenarum de quolibet laneo possesso solvet, etiamsi illum plures personae possideant. Scultetis eorum et servitoribus, quos ab hujusmodi solutione duorum grossorum volumus esse liberos, et exemptos, nec non molendinatoribus, tabernatoribus, et hortulanis non habentibus nec colentibus agros, hoc est mansos seu laneos integros vel medios, duntaxat exceptis atque demptis, singulis annis in futurum in Festo S. Michaelis Archangeli, usque ad diem S. Nicolai solvere sit adstrictus. Si autem praedictorum molendinatorum, sive tabernatorum, aut hortulanorum aliquis integrum laneum agrorum coluerit: tunc ad solutionem duorum grossorum, si vero medium laneum, ad solvendum unum grossum similiter monetae praedictae, Nobis sint adstricti. Ad quos quidem duos grossos monetae praescriptae, alias Serenissimo Principi Domino Ludovico, Hungariae et Poloniae Regi, solvere libere se submiserunt.

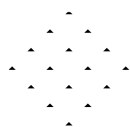
Quod si intra praefixum terminum, Nobis aliqua villa pecuniam hujusmodi solvere neglexerit: extunc Exactor noster, quem pro tollenda eadem exactione duxerimus deputandum in eadem villa unum bovem, ratione non solutionis, absque spe restitutionis, habebit recipiendi omnimodam facultatem. Si vero intra quatuordecim dies post ejusdem bovis receptionem, eadem villa et quaevis alia, dictam pecuniam non solvent: extunc Exactor noster duos boves consimili modo sine spe restitutionis recipiat atque tollat.

Memoratus etiam Exactor pecuniarum praedictarum praetextu notae (quod napsne dicitur) nihil exigant, atque tollat: et nihilominus literis suis kmethones quietet de solutis. De civitatibus autem antiquis et novis, tempore regiminis nostri locatis sic statuimus: quod ille civis seu oppidanus, qui civitatem cum uxore, filiis et familia inhabitat, et agrum solus, vel per suum hortulanum, aut agricolam colit, non tenetur ad praedictam poradlne pensionem; sed si ante oppidum vel civitatem resideret solvat praefatam poradlne pensionem: ac si in villa resideret, non obstante, quod ad jus et jurisdictionem ejusdem oppidi seu civitatis pertinere, vel cum eis onera sufferre prohibeatur. Item spondemus: quod in nulla Terra totius Regni Poloniae justitionarium constituere volumus, vel quomodolibet surrogare. Praeterea promittimus: singulos articulos et clausulas, in privilegiis nullo vitio falsitatis depravatis, Serenissimorum Principum, Dominorum Casimiri et Ludovici, ac omnium aliorum, Regum, Ducum, ex vera successione haeredum antiquorum Regni Poloniae, ecclesiis, terrigenis, et civitatibus concessis, nostrorum praedecessorum contentas, praesertim commodum et profectum nostrum, Regnique Poloniae saepe fati et ipsius incolarum, concernentes, firmiter et inviolabiliter observare perpetuis temporibus, et tenere. Item pollicemur: quod nullas stationes, seu procuraciones, vel descensus in civitatibus, villis, et haereditatibus, curiis ac praediis ecclesiarum, nobilium, et terrigenarum nostrorum faciemus. Si vero casualiter, necessitate et opportunitate Nos cogente, stationem in bonis, civitatibus, castris, aut curiis ecclesiarum, nobilium Nos facere contigerit, extunc nil vi vel potentia recipere faciemus: vel quomodolibet facere, recipi permittemus, imo quaeque necessaria, nostris pecuniis propriis volumus comparare. Caeterum promittimus et spondemus: quod nullum terrigenam possessionatum pro aliquo excessu, seu culpa capiemus, seu capi mandabimus; nec aliquam vindictam in ipso faciemus, nisi judicio rationabiliter fuerit convictus: et ad manus nostras, vel nostrorum Capitaneorum, per Judices ejusdem Terrae, in qua idem terrigena residet praesentatus; illo tamen homine, qui in furto, vel in publico maleficio, (utpote incendio, homicidio voluntario, raptu virginum et mulierum, villarum depopulationibus, et spoliis) deprehenderetur: similiter illis, qui de se nollent debitam facere cautionem vel dare, juxta quantitatem excessus vel delicti, duntaxat exceptis.

Nulli autem bona seu possessiones recipiemus: nisi fuerit judicialiter per Judices competentes vel Barones nostros Nobis condemnatus. Item promittimus, quod omnibus terrigenis, cum bonis et haereditatibus nostris granities postulantibus ac petentibus non denegabimus. Item pollicemur: quod omnes Terras nostras Regni nostri Poloniae, etiam Terrarum Russiae includendo, salvia tamen avenae contributionibus (de quibus Nobis, ad tempora vitae nostrae, sola Russia respondebit) ad unum jus et unam legem communem omnibus Terris reducemus: reducimusque, adunamus et unimus tenore praesentium mediante. Item attendentes, quod dicti Regni nostri incolae, et inhabitatores in favorem nostrae Majestatis, privilegiis ipsis, per Nos et nostros praedecessores concessis quandoque derogarunt: eadem ipsorum privilegia nostra, et praedecessorum nostrorum, Regum ac Ducum, et haeredum legitimorum et verorum Regni Poloniae praedicti, ad statum priorem reducimus, reintegramus, restauramus: ac praesentis scripti patrocinio confirmamus, ratificamus, et declaramus, ipsaque robur obtinere perpetuae firmitatis. Item si qui terrigenae, aut quivis alii incolae Regni Poloniae praedicti pendente lite in judicijs, pro quibuscunque causis concordare voluerint; a poenis nostris, et Judicum ac Subjudicum, Palatinorum ac Castellanorum, eosdem liberos facimus, et solutos. Item promittimus, quod nulli poenas super nobilibus, ad quae Nobis judicialiter fuerint condemnati, exigendas donabimus, sed eas per Nos, aut nostros Capitaneos, seu officiales exigemus: et exactas, juxta bene placitum nostrum convertemus. Item omnes incolae Terrarum Cujaviensis et Dobrzynensis, de avena solita, quam Nobis solvere consveverunt, ad decem annos duntaxat Nobis respondere sint adstricti, quibus revolutis ab hujusmodi avena liberi sint, et exempti.

Item Notarij Terrestres, ad Officium Notariatus promoti, semper soli judicijs, et non per alios, vel subscribas, vel surrogandos resideant, ubi commode potuerint, alias liceret eis habere substitutos, quos Baronibus, Judicibus Terrarum, in quibus officium hujusmodi possident, substituendos praesentare teneantur: et quod tales sint bonae famae, et a dicte Baronibus, et Judicibus, ad officium hujusmodi approbati; alias a Nobis continuo hoc ipsorum officium, alijs habilioribus, et magis assiduis est conferendum. Nulla autem levis causa, nisi ardua, absentiam Notariorum poterit excusare, Harum, quibus sigillum nostrae Majestatis appensum est, testimonio literarum. Datum Cracoviae feria sexta intra Octavam Epiphaniae Domini, anno Domini 1438. Praesentibus Reverendis in Christo Patribus, Magnificis et Nobilibus: Alberto, Sanctae Gnesnensis Ecclesiae Archiepiscopo, et Primate, Sbigneo Cracoviensi, Joanne Vladislaviensi, Joanne Chelmensi, Episcopis; Nicolao de Michalow Castellano et Capitaneo Cracoviensi, Petro Szafraniec Sandomiriensi, Joanne de Lichin Brzestensi, Iarando de Grabie Vladislaviensi, Palatinis; Petro de Bnino Gnesnensi, Laurentio Zareba Siradiensi, Alberto Malski Lanciensi, Dobeslao de Olesznica Woynicensi, Cristino de Kozieglowy Sandecensi, Domaratho de Kobylany Bieczensi, Cristino Brzezensi, Joanne de Kretkow Dobrzynensi, Varschio de Samborzec Zawichostensi, Paulo Slodczy Malogostensi, Stanislao Gamrat Polanecensi, Paszkone de Goslawice Konariensi, Stanislao de Gozdna Brestensi, Castellanis; Joanne de Olesznica, Regni nostri Poloniae Mareschalco, Petro de Pieszkowa Skala Cracoviensi, Petro Korczbok Posnaniensi, Stanislao Bielawski Lanciensi, Stanislao Szczkowski Vladislaviensi, Andrea de Lublin Dobrzynensi, Regni nostri Poloniae Thesaurarijs, Succamerarijs; Paulo de Bogumilowice Cracoviensi, Joanne de Sprowa Sandomiriensi, Abraha de Sbaszyn Posnaniensi, Petro de Widawa Siradiensi, Nicolao Slup Dobrinensi, Judicibus; Stanislao de Charbniowice Sandomiriensi, Zegotha de Moykowice Siradiensi, Alexio Dobrinensi, Nicolao de Koscielec Bydgostensi, Vexilliferis; Petro Strynkowski Pincerna Lanciensi, Sigismundo Bobowski Cracoviensi, Zawissio de Olesznica Sandomiriensi Subjudicibus, et alijs Militibus in Generali Parlamento, seu Conventione constitutis. Datum per manos praedicti Reverendi Patris, Domini Joannis, Episcopi Vladislaviensis Regni Poloniae Cancellarij, et Venerabilis Vladislai de Oporow, Decretorum Doctoris, Decani Cracoviensis, Sedis Apostolicae Protonotarij, ejusdem Regni Vicecancellarij. *Volumina legum, t. 1, Petersburg 1859, s. 40–42 (90–95).*